

Plodnost

Plodnost je schopnost prasnice produkovat určitý počet selat ve vrhu. Posuzujeme ji podle počtu narozených selat živých i mrtvých. Plodnost je vlastnost fyziologická, projevující se produkcí větších nebo menších vrhů. Nežádoucí je plodnost jak nízká, tak i vysoká. Nízký počet selat ve vrhu zvyšuje náklady na výrobu selat. S nadprůměrným počtem selat ve vrhu klesá jejich průměrná hmotnost a v důsledku toho dochází k vysokým ztrátám během odchovu.

Plodnost je podmíněna jednak dědičně a jednak vnějšími podmínkami. Rozlišujeme proto plodnost potenciální a plodnost skutečnou.

Potenciální plodnost je schopnost prasnice uvolňovat během říje vajíčka schopná oplození bez ohledu na jejich další vývoj. Je to schopnost podmíněná geneticky. Během jedné říje se uvolňuje 14–20, popř. až 25 vajíček, tj. 120–150 % normální velikosti vrhu. Aby došlo k oplození, musí se ovulovaná vajíčka setkat v optimální době s dostatečným počtem životných spermií. Ovulovaná vajíčka mají oplozovací schopnost jen 4–6 hodin a spermie 24 hodin. Pro dosažení početného vrhu je proto nutné, aby inseminace nebo zapaštění proběhly za 20–30 hodin po začátku reflexu nehybnosti. Reinseminací, resp. dvojskokem vytváříme zásobu spermií v pohlavních orgánech prasnice, a tím i předpoklady k úspěšnému zabřeznutí.

Plodnost **skutečná** je charakterizována počtem živě narozených selat. Je nižší než potenciální plodnost o ztráty, které jsou způsobeny nedokonalým oplozením uvolněných vajíček, embryonálními ztrátami během březosti, odumřením plodů během gravidity před porodem a během porodu.

V chovatelské praxi se posuzuje plodnost podle **počtu narozených selat živých a mrtvých**. Na velikosti vrhu a počtu vrhů na prasnici za rok je závislý počet narozených a odchovaných selat za rok.

Plodnost je vlastnost s nízkou dědivostí. Koeficient dědivosti se pohybuje v rozmezí $h^2 = 0,13–0,19$. Musíme tedy věnovat mimořádnou pozornost podmínkám prostředí.

Pro dosažení optimální plodnosti je vhodné zapouštět prasničky ve věku **210–240 dnů**, kdy dosahují **130 kg** živé hmotnosti. Optimální doba mezidobí (časový odstup od jednoho do druhého oprasení) je pro současný chov prasat **150–160 dnů**. Plodnost prasnic stoupá do 4.–5. vrhu. Nižší plodnost v prvních vrzích se vysvětluje velikostními rozměry dělohy a menším počtem ovulovaných vajíček. Po 6. vrhu stoupá počet mrtvě narozených selat.

Plodnost prasnic je ovlivněna také intenzitou plodnosti, kterou vyjadřujeme počtem vrhů za rok. Pro současný chov prasat není problém získat **2,3–2,4 vrhu** na prasnici za rok. Roční období nemá vliv na plodnost. Odchytky a výkyvy během roku je možno přičíst na vrub změnám v krmení a ustájení.

Nejvýznamnějším faktorem ovlivňujícím plodnost je výživa. Všude tam, kde se projevují poruchy v plodnosti, musíme hledat na prvním místě příčinu ve výživě. Teprve tehdy, můžeme-li vyloučit tyto vlivy, je nutno hledat příčiny jiným směrem (plemeno, linie, individualita, heterózní efekt apod.). Ustájení a ošetřování prasnic se projevuje především na celkovém zdravotním stavu. Ten se odráží na funkci pohlavních orgánů. Je třeba mít na zřeteli počet zvířat v kotci, možnost výběhu, šetrné zacházení se zvířaty, dodržování zoohygieny, turnusový provoz, přesnou evidenci ap.

V souvislosti s poruchami plodnosti se používá termín **SMEDI syndrom**. Rozumí se jím poruchy plodnosti zahrnující tyto jevy – mrtvě narozená selata (*Stillbirth*), mumifikovaná selata (*Mummification*), embryonální úmrtnost (*Embryonic Death*) a neplodnost (*Infertility*).

Vyšší počet selat můžeme ovlivnit křížením. Nejčastěji používaná kombinace v mateřské pozici je (ČBU × ČL), resp. (ČL × ČBU). Křížením využíváme heterózní efekt,

tj. rozdíl mezi rodiči a potomky (u reprodukce je asi 8–10 %). F₁ kříženky dospívají o 3 týdny dříve, selata jsou životnější, při odstavu mají vyšší hmotnost, prasnice mají lepší mléčnost.

V roce 2011 bylo od 1 prasnice za rok získáno 26,3 selat, z toho se podařilo dochovat 23,5 selat.

Tabulka 1. Výsledky reprodukce u čistokrevných populací za rok 2011 (SCHP)

Plemeno	Narozeno (ks)		Dochovaných (ks)	Mléčnost (kg)	Mezidobí (dny)
	všech	živě			
Mateřská					
ČBU	14,3	13,0	11,0	63,1	157,0
ČL	14,0	12,9	10,6	64,2	156,7
Otcovská					
Pn	11,0	9,8	8,2	51,5	168,2
D	11,2	10,0	8,5	47,4	156,0
BO	11,0	10,2	9,1	53,7	159,5

Mléčnost prasnic

Mléčnost je schopnost prasnice produkovat (vyměšovat) mléko v době sání selat. Zootechnicky je vyjádřena hmotností vrhu v 21 dnech věku selat. Časové období, po které trvá vyměšování mléka, se nazývá laktace. Začíná po oprasení a končí zaprahnutím při odstavu selat. Schopnost vyměšovat mléko je však delší, až 12 týdnů (u bachyně 3–4 měsíce). Produkce mléka vrcholí 25. den. Mléčnost je silně ovlivněna podmínkami vnějšího prostředí. Svědčí o tom hodnota koeficientu dědivosti ($h^2 = 0,17$). Proto byla mléčnosti při zušlechťování věnována značná pozornost.

Hlavními složkami sušiny mléka jsou bílkoviny (5,5 %), tuk (7 %), mléčný cukr (4 %) a popeloviny (0,8 %). V porovnání s kravským mlékem má mléko prasnice přibližně dvojnásobné množství bílkovin a tuku, vyšší obsah minerálních látek a přibližně stejný obsah cukru. Podle složení mléčné bílkoviny se řadí mezi **albuminová** mléka. Po oprasení vylučuje prasnice mlezivo, které obsahuje více vitamínů A, D a C a dále ochranné látky. Je třeba, aby prvých 36 hodin po narození selata přijala co nejvíce mleziva a vytvořila si pasivní imunitu, která je chrání do 21. dne věku, kdy se začíná tvořit vlastní imunita. Přeměna mleziva na mléko trvá 3–6 dní.

Na množství a složení mléka má u prasnice vliv i pořadí struku. Všeobecně se potvrzuje, že nejvíce mléka vylučují přední struky a směrem k zadním strukům se mléčnost snižuje.

Se zjišťováním celkové produkce mléka u prasnice jsou značné problémy. Nejčastěji se zjišťuje nepřímou, tj. vážením selat před sáním a po sání. V zahraničí jsou k dispozici speciálně zkonstruované dojící stroje, které měří množství mléka produkovaného každým jednotlivým vemínkem. Produkci mléka je také možno vypočítat z absolutního přírůstku živé hmotnosti. V experimentálních podmínkách bylo zjištěno, že sele potřebuje na 1 kg živé hmotnosti 3,5–4 kg mateřského mléka.

Na základě dosavadních výzkumů bylo zjištěno, že denní produkce mléka u prasnice se pohybuje v rozmezí **5–8 kg**, což odpovídá celkové produkci kolem 300 kg za laktaci.

Mléko prasnice je jediným zdrojem výživy pro selata až do věku 21 dnů a jejich růst je přímo závislý na množství přijatého mléka. Příkrm je do této doby minimální a z hlediska výživy zanedbatelný. Proto je třeba během laktace prasnice velmi intenzivně krmit.

Mimořádnou pozornost je třeba věnovat při výběru prasniček tvaru jednotlivých vemínek, vývinu mléčné žlázy, počtu struků a jejich rozmístění. Na vylučování mléka má vliv i přístupnost jednotlivých struků. Proto chceme, aby základna mléčné žlázy byla dostatečně prostorná, dlouhá i široká. Tím je dán prostor pro pravidelné utváření a dostatečný vývin

jednotlivých vemínek. Současně požadujeme jejich pravidelné a stejnoměrné uspořádání. Velkou pozornost je třeba věnovat výskytu tzv. kráterovitých struků, které působí značné potíže při odchovu selat. Vtažený struk nemůže sele při sání uchopit, zamáčkne vývody při sání a příslušné vemínko není využitelné.

Doplňujícím kritériem pro hodnocení mléčnosti je **vyrovnanost vrhu**. Vyjadřuje odchylku hmotnosti jednotlivých selat od průměrné hmotnosti selete ve vrhu. Tímto způsobem nepřímo hodnotíme rovnoměrnost produkce mléka u jednotlivých vemínek.

Výživě a krmení prasnic je třeba věnovat mimořádnou pozornost tak, abychom využili potencionální schopnost mléčnosti. Je třeba dodržovat následující zásady:

- 2 až 3 dny po porodu krmit základní krmnou dávku 2,2 kg směsi + 0,4 kg KPK na každé sele, tj. v plné laktaci 6–7 kg KKS/den,
- od 3. až 4. dne se krmná dávka postupně zvyšuje,
- po 10. dnu se může krmit ad libitum.

Snahou je, aby prasnice z 90 % tvořila mléko z krmiva a vody a z 10 % ze své hmotnosti. Pokud krmivo nemá nebo nesežere, tvoří mléko z tuku (dnes je ho málo), ale i ze svaloviny. Aby se prasnice nažrala více, je třeba ji krmit vícekrát za den menšími dávkami. Prasnice žere i v noci. Krmiva granulovaná a kašovitá přijímá lépe než suchá. Optimální teplota ve stáji je 15–20 °C, pokud je vyšší, prasnice méně sežere. Je nutné zajistit i dostatek vody, tj. na 1 kg suchého krmiva 4 l vody (6 × 4 = 24 l, v létě i 40 l). Pro prase je kritická teplota nad 26 °C. Při vyšší teplotě se prase nedokáže zbavit tepla, zvyšuje dech a tep, dochází k většímu oběhu krve. V reprodukci je prase sezónním zvířetem. Proto se v teplých měsících vyskytují problémy s produkcí spermatu (větrání).

V době **odstavu** je třeba prasnici zaprahnout. V tomto období je laktace na vrcholu, a proto s přípravami musíme začít již před odstavem tímto způsobem:

- 3 až 4 dny před odstavem snížit krmnou dávku,
- v den odstavu nekrmit (hladovka), v létě nezastavovat vodu,
- drážděním mléčné žlázy se prasnice dostávají o 1 den dříve do říje, tj. 4. den (jinak 5. den).

Produkce mléka závisí na tom, jak je prasnice krmena v době březosti. Má se krmit tak, aby před porodem měla rozšířený zažívací trakt (dříve se krmily jako balastní krmivo úsušky, dnes jsou drahé).

V době **březosti** se krmí málo objemných krmiv:

- na počátku 2,2 kg na den,
- do 1. poloviny březosti 2,4–2,5 kg na den (tvoří se 1. polovina hmotnosti selete),
- od 80. do 90. dne se krmí 2,9–3 kg na den (tvoří se 2. polovina hmotnosti selete).

Prasnice se krmí individuálně podle stávající kondice. U tučných nebo hubených prasnic se vyskytují problémy s mléčností. Krmnou směs lze ušetřit pouze v době březosti. Ideální je krmení v krmných boxech, kde lze krmit podle stadia březosti, hmotnosti a počtu selat.

Výkrmnost

Výkrmnost vyjadřuje schopnost prasete vytvářet z přijaté potravy jatečné produkty – maso a sádlo. Schopnost produkovat z přijatých živin tělesnou hmotu posuzujeme dvěma ukazateli:

- **průměrnými denními přírůstky**,
- **spotřebou krmiva**, resp. metabolizovatelné energie na 1 kg přírůstku živé hmotnosti.

První je ukazatelem růstu, druhý vyjadřuje efektivnost výkrmu. Oba uváděné ukazatele spolu úzce souvisí a vyjadřují ekonomiku produkce vepřového masa. Znaky výkrmnosti se řadí k vlastnostem se střední dědivostí ($h^2 = 0,40–0,45$). Výkrmnost je jednou z vlastností, kterou ovlivňuje řada různých činitelů (užitkový typ, pohlaví, nakrmenost aj.).

Tabulka 2. Historický vývoj růstové schopnosti u prasat (prof. Schwarting)

Rok	Jatečná hmotnost (kg)	Věk (měsíce)	Průměrné denní přírůstky od narození (g)
1850	70	24	100
1900	100	11	300
1950	110	7	500
1980	105	6,5	540
1990	103	6	570
2000	110	5,5	670
2010	110	5	730

U populace masných plemen a hybridů je třeba si v souvislosti s přechodem na objektivní hodnocení jatečné hodnoty zapamatovat následující pravidla:

- žádné prase nemůže tvořit svalovinu (maso) až k hranici, která je podmíněna jeho dědičným založením, aniž by mělo v krmné dávce zajištěno dostatečné množství bílkovin vysoké biologické hodnoty;
- žádné prase nemůže být mimořádně velkými přídávky bílkovin nuceno vytvářet více svaloviny, než mu umožňuje dědičné založení;
- jestliže je kryta potřeba prasete pro zachování života a pro produkci masa, musí být zbytek krmiva využít k tvorbě tuku.

Ekonomiku produkce vepřového masa významně ovlivňuje spotřeba krmiva:

Spotřeba KKS na 1 kg přírůstku (kg)	Hodnocení
do 2,6	vynikající
2,7 – 2,8	výborná
2,9 – 3,0	průměrná

Jatečná hodnota

Jatečná hodnota je poměrně složitý pojem, který se mění podle požadavků trhu. Spotřebitelé a zpracovatelé nemají jen určité požadavky na jakost masa a tuku, ale dávají také přednost některým jatečným partiím.

Jatečnou hodnotou rozumíme podíl masa a tuku. Představuje množství a jakost produktů, které se získávají zpracováním zvířat po porážce. Vyjadřuje se podílem hlavních masitých částí z hmotnosti půlky prasete za studena (%), podílem kýty s kostmi z hmotnosti půlky prasete (%), plochou příčného řezu nejdelšího hřbetního svalu (*musculus longissimus lumborum et thoracis*, MLLT) a průměrnou výškou hřbetního tuku.

Jatečná hodnota je souhrnný pojem charakterizující soubor kvantitativních a kvalitativních ukazatelů (především pH, barva/světlost masa a schopnost masa vázat volnou vodu) vyjadřujících hodnotu poraženého zvířete.

Má rozhodující význam při hodnocení jatečných zvířat dodávaných na jatky a je vodítkem pro hodnocení úspěšnosti šlechtitelských programů. Po zavedení systému SEUROP se jatečná hodnota vyjadřuje **podílem svaloviny** (libového masa) z jatečně upraveného těla (%).

V roce 2011 byla průměrná porážková hmotnost jatečných prasat 111,1 kg a podíl svaloviny 56,3 %.

Vnitřní vlivy působící na jatečnou hodnotu a kvalitu masa:

- Dědičné založené – dílčí znaky jatečné hodnoty se vyznačují vysokými hodnotami koeficientu dědivosti ($h^2 = 0,33-0,75$). Proto jsou současná plemena šlechtěna na vysoký podíl svaloviny. U znaků jatečné hodnoty se neprojevuje heterózní efekt, a proto se

v pozici otce finálního hybridu používají plemena diferencovaně šlechtěná na vysoký podíl svaloviny.

- Pohlaví se uplatňuje po dosažení pohlavní dospělosti. Rozdíl v podílu hlavních masitých částí mezi prasničkami a vepřiky činí 2–4 % ve prospěch prasniček. Nejpříznivější výsledky jatečné hodnoty dosahují kanečci.
- Věk a hmotnost – s věkem (hmotností) prasat se mění složení jatečného trupu. S nárůstem jatečné hmotnosti se mění zastoupení masitých a tučných částí, a tím i jatečná hodnota.

Vnější vlivy působící na jatečnou hodnotu a kvalitu masa:

- Výživa – jatečnou hodnotu a kvalitu masa ovlivňuje složení krmné dávky, technika a technologie krmení prasat. Biologicky plnohodnotná krmná dávka umožňuje odpovídající růst a vývin zvířat v souladu s dědičným založením jedince. Krmnou dávku (kompletní směs) sestavujeme tak, aby vyhovovala požadavkům na přísun živin. Restrikce krmné dávky ve výkrmu příznivě ovlivňuje poměr maso : tuk, ale je třeba počítat s nižší intenzitou růstu.
- Teplota – optimální hodnota zajišťuje možnost manifestace růstové schopnosti a tvorby svaloviny. Dobře fungující klimatizace zabrání kolísání teploty a vlhkosti ve stáji a hromadění škodlivých plynů.

Jatečnou hodnotu určují tyto ukazatele:

- jatečná výtěžnost,
- poměr masitých, tučných a méněcenných částí,
- kvalita jednotlivých partií.

Jatečná výtěžnost je vyjádřena jako podíl hmotnosti jatečně upraveného těla z porážkové hmotnosti (v %). S narůstající porážkovou hmotností jatečná výtěžnost roste.

Jatečně upravené tělo (JUT) jsou dvě k sobě náležející půlky s hlavou a kůží, bez štětín, bez výkrojů očních a ušních, bez mozku, míchy, jazyka, bránice, bráničního pilíře, ledvin, plsti, pohlavních orgánů, špárků, orgánů dutiny hrudní, břišní a pánevní vyňatých i s přirostlým tukem.

Jatečná výtěžnost se udává v procentech a u prasat se podle porážkové hmotnosti, zmasilosti a stupně protučnění pohybuje v rozmezí **od 77,3 do 78,4 %**.

Výtěžnost jatečně upraveného těla ve vychlazeném stavu (za studena), tj. 24 hodin po porážce, bývá obvykle o 1–2 % nižší než výtěžnost za tepla (za 45 minut po porážce).

Tabulka 3. Jatečná výtěžnost pro vybrané hmotnostní kategorie (Vítek *et al.*, 2011)

Hmotnostní kategorie (kg)	Výtěžnost (%)
60–69,9	77,28
70–79,9	78,21
80–89,9	78,72
90–99,9	79,78
100–109,9	79,77
110–120	78,40
80–100	79,09

Jatečnou hodnotu posuzujeme z hlediska kvantitativního a kvalitativního.

Kvantitativními ukazateli jsou:

- podíl hlavních masitých částí – kýta, pečeně, krkovička, plec;
- podíl tučných částí – hřbetní sádlo a plst';
- podíl méněcenných částí – bok, hlava, lalok, kolínka, nožičky;

- d. poměr masa a tuku v jatečné pülce;
- e. poměr masa a kostí – sleduje se jen při detailních jatečných rozborech v experimentálních podmínkách.

Z hlediska **kvalitativních** znaků jsou nejvýznamnější barva, šťavnatost, křehkost, mramorování, tloušťka svalových vláken, vaznost, chuť a vůně. Kvalitu vepřového masa ovlivňuje řada činitelů, jak vyplývá ze schématu podle Ingra (1992). Jednak je to dědičná dispozice (20–40 %), dále jsou to nedědičné vlivy vnějšího prostředí, kterým je třeba věnovat patřičnou pozornost (60–80 %). Mezi tyto vzájemně se podmiňující činitele patří například věk zvířat, způsob výkrmu a složení krmné dávky, plemeno, pohlaví, březost, říje, pohyb, léky a látky přecházející do svaloviny a tuku, nemoci a zdravotní stav, druh a způsob přepravy, předporážkové ošetření jatečných zvířat, omráčení, vykrvení aj. Jak velký je vliv podmínek vnějšího prostředí dokazuje to, že např. rychlé zachlazení jatečných pülek po porážce má za následek zpomalení glykolýzy, a tím zlepšení kvalitativních vlastností masa.

Tabulka 4. Schematické vyjádření kvality masa (Ingr, 1992)

Senzorické vlastnosti	Zdravotní nezávadnost (hygienická hodnota)
Chuť a vůně	Nález patogenů
Barva a celkový vzhled	Nález biotoxinů
Mramorování	Změny mikrobiálního původu
Podíl svalové, pojivové a tukové tkáně	Rezidua antibiotik
Struktura	Rezidua pesticidů
Konzistence	Rezidua těžkých kovů
Křehkost	Obsah dusitanů a dusičnanů
Šťavnatost	Rezidua karcinogenů (nitrosaminů)
	Oxidační změny tuků

Jakost masa:

Výživová hodnota	Technologické vlastnosti
Obsah bílkovin	Vaznost
Kvalita bílkovin	Konzistence
Obsah tuků	Podíl svalové tkáně
Kvalita tuků	Podíl plazmatických bílkovin
Obsah sacharidů	Barva
Obsah vitamínů	Podíl tukové tkáně
Obsah minerálních látek	Podíl pojivové tkáně
Využití esenciálních výživových faktorů	Stupeň biochemických změn pH
	Stabilita tukového podílu

Jakostní odchylky masa

Intenzivní selekce prasat na maximální podíl svaloviny v jatečné pülce bývá v menší či větší míře provázána zvýšenou citlivostí zvířat ke stresu, což se projevuje výskytem jakostních odchylek masa označovaných jako maso PSE (pale, soft, exudative; bledý, měkký, vodnatý) nebo DFD (dark, firm, dry; tmavý, tuhý, suchý). Jde o jakostní odchylku masa, ke které dochází po porážce zvířat v důsledku abnormálních biochemických změn masa, což je podmíněno již uvedenými faktory.

PSE maso se vyznačuje vodnatou konzistencí a nízkou vazností vody, což je provázáno hmotnostními ztrátami při chladírenském ošetření a technologickém opracování masa. **DFD** maso má tmavou barvu, tuhous konzistencí, je suché, tj. neuvolňuje šťávu,

má často lepkavý povrch. I když se toto maso vyznačuje dobrou vazností vody, jeho údržnost je velmi nízká, protože rychle podléhá mikrobiálnímu rozkladu.

U prasat s PSE masem zůstává kyselina mléčná ve svalových buňkách, pH je proto za 45 minut po porážce nízké (5,8 a méně). Naproti tomu u prasat s DFD masem přechází kyselina mléčná ještě bezprostředně před porážkou ze svalových buněk do krve, takže hodnota pH je vysoká (6,2 a více). Z uvedeného vyplývá, že lze určit a diferencovat normální maso a maso s jakostní odchylkou po porážce **stanovením hodnoty pH** za 45 minut a za 24 hodin po porážce pomocí speciální vpichové elektrody a pH-metru. Takto zjištěnou hodnotu pH lze považovat za jeden ze spolehlivých ukazatelů kvality vepřového masa.

Světlost (barva) masa je významnou kvalitativní vlastností masa, protože ji spotřebitel při nákupu přímo smyslově posuzuje. Optický dojem je velmi důležitý, zvláště při prodeji porcovaného nebo balíčkováného masa. Světlost masa, její intenzita a stupeň jsou závislé především na:

- koncentraci svalového barviva závislého na plemenné příslušnosti, stupni únavy, zdravotním stavu, věku aj.,
- optické hodnotě, která závisí na stupni zralosti masa, s níž úzce souvisí stupeň hydratace bílkovin.

Objektivní posouzení barvy umožňuje použití fotometrických přístrojů.

Pod pojmem **vaznost** rozumíme z fyzikálně chemického hlediska sílu, kterou bílkoviny masa udržují část své vlastní vody a jisté množství vody přidané. V technologickém smyslu pak vazností rozumíme schopnost masa udržet za určitých podmínek mechanického namáhání (tlakem či teplotou) vodu přirozeně přítomnou v mase, popř. i vodu přidanou.

V ČR se objektivní identifikace jakostních odchylek vepřového masa (PSE a DFD) provádí na základě měření hodnot pH_{45} (za 45 minut po porážce) a pH_{24} (za 24 hodin po porážce) a dále na základě měření světlosti vepřového masa za 24 hodin po porážce spektrofotometrem. Pro přesnou identifikaci masa PSE a DFD je nutné stanovení alespoň 2 kvalitativních ukazatelů, tj. pH a barvy (světlosti), popř. pH a vaznosti.

Za orientační a pomocné hodnocení lze považovat **senzorické hodnocení**. Při něm posuzujeme chuť, vůni, jemnost, křehkost a šťavnatost. Znaky kvality masa se vyznačují nízkými až středními hodnotami koeficientů dědivosti ($h^2 = 0,20-0,40$), obdobně jako u výkrmnosti.

Kvalitativní vlastnosti sádla se posuzují z hlediska barvy, konzistence, chuti a vůně.

Vlastnosti sádla jsou podmíněny poměrem nasycených a nenasyčených mastných kyselin. Čím více nenasyčených kyselin má sádlo, tím je mazlavější a měkčí. Kvalitní vyškvařené sádlo má bílou barvu, zrnitou, masťovitou konzistenci, příjemnou chuť a vůni. Škvarky jsou též využívány v lidské potravě i jako krmivo.

Tabulka 5. Výsledky zkoušek vlastní užitkovosti (polní test) za rok 2011 (SCHP)

Plemeno	Průměrný denní přírůstek v testu (g)		Průměrná výška hřbetního tuku (mm)		Podíl svaloviny Sonomark (%)	
	Kanečci	Prasničky	Kanečci	Prasničky	Kanečci	Prasničky
Mateřská						
ČBU	1 078	995	6,8	6,7	64,0	63,5
ČL	1 117	1 085	7,0	7,0	63,8	63,3
Otcovská						
BO	1 170	1 110	6,1	6,0	65,3	65,2
D	1 166	1 068	5,8	5,7	65,6	65,3
Pn	1 112	1 029	5,3	5,4	67,2	66,8